

Az oktatás a technika nyomában

A tanárképzés hatékonysága érdekében technika szaktárgyi metodikusunk — dr. Mihály Endre, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola docense — mindent megtesz azért, hogy minél több közvetlen tapasztalatot szerezzünk a tanári pályáról, a különböző tanítási módszerekről, és nem utolsósorban a technika és az oktatás kapcsolatáról. Ezt a célt szolgálta március 26-i kirándulásunk is, amely során betekintést nyerhettünk a múlt, a jelen és a jövő iskolarendszerébe, illetve tanári feladataiba.

Igy történt, hogy Mihály tanár úr vezetésével, Szabó Tibor adjunktus kísérő tanárunkkal és velünk, a III. éves technika szakos tanárjelöltekkel, hajnali 6-kor kigördült a főiskolai busz, és meg sem állt utunk első állomásáig, Kecskeméti.

A Kecskeméti Módszertani Intézetben dr. Schwáb Péter, az intézet igazgatója és munkatársai előre megszervezett, gazdag programmal vártak. Rövid tájékoztató alapján megismertük az intézet sokrétű munkáját. Bács-Kiskun megyében itt folyik a pedagógusok továbbképzése, de emellett az intézetnek szolgálta jellege is van. Különböző transzparenszekkel, szendvicssóliakkal és a meghibásodott eszközök javításával is segítik a megye iskoláit.

Ezután városnézésen vettünk részt. A városháza impozáns tanácsterméből a Játékházba, egy csodás gyermekbirodalomba vitt utunk. Itt rendezték be a Játék-múzeumot is. A kecskeméti joggal büszké a világhírű Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetre. Nemcsak azért, mert a régi Ferences-rendi kolostor felújított épületéről van szó, hanem a Kodály-módszer tanításának a központjáról is. Az USA-tól Japánig a világ minden tájáról jönnek zenetanárok, hogy a Kodály-módszert elsajátítsák.

Az intézet vezetői programunk utolsó állomására, Jakabszállásra kalauzoltak. Az intézet munkájában kiemelkedő szerep jut a tanyasi iskolák, illetve az ott tanító tanárok munkája segítésének. Céljuk az, hogy az osztályon iskolákban az oktatás színvonala minél jobban megközelítse az osztott iskolákét és a tanulók könnyen felzárkózhassanak a tananyag elsajátításában. A tanyasi iskolában Szerdahei Andorné tanítónő és 15 fős alsó tagozatos osztálya fogadott minket. Az órák itt félórásak. Tőlünk függetlenül folyt az óra, ahogy szokott. A 4. osztályosoknak közvetlen környezetismeret órájuk volt. A 3. és 2. osztályosok önálló munkában feladatokat oldottak meg, míg az elsősök a „magnós tanítónéni” irányításával töltötték ki a környezetismereti programlapokat. Ugyanis az intézet, tapasztalt pedagógusok és szakfelügyelők bevonásával, a különböző szaktárgyak programja vihető anyag részeit feldolgozta. Ezután kipróbálták, a feladatokra szánt időt, gondosan lemérték, és, ha szükség volt módosították a feldolgozás idejét vagy kérdéseit, és csak ezután került sor az órák hangfelvételére, végül a sokszorosításra. A megújult valamenyi tanyasi iskolát az intézet látta el a programkassztákhoz szükséges felszerelésekkel. Minden műsorhoz mellékelik a teljes program leírását, így a tanárnak nem kell végighallgatnia az anyagokat.

A fennmaradó fülhallgatókat mi is a fülünkre tettük és figyeltük, hogy a gyerekek hogyan követik a magnós tanítónéni utasításait. Ellenőrzésnél piros ceruzát vesznek a kezükbe, és kijavítják hibáikat. Közben a tanítónéni forgószínpadszerűen most a 2. osztállyal foglalkozik közvetlenül. Az elsősökre is sor kerül, mivel a programokat úgy szerkesztették, hogy arra is maradjon idő, hogy a tanítónéni-jük megkérdezhesse: „Mit tanultok a magnós tanítónénitől?”

Dr. Schwáb Péter mondta, hogy a Művelődési Minisztérium tan-szerré nyilvánította ezeket a programkassztákat, amelyeket egyre több osztott iskola is igényel. De eredményt csak úgy

Figyelve a „magnós-tanórát”

lehet elérni ezekkel a taneszközökkel, ha a tanár technikai felkészültsége mellett helyesen építi a megfelelő eszközt a tanítási órájába. Ezért az intézet különös figyelmet fordít a tanárok szaktárgyi továbbképzése mellett az oktatástechnológiai ismeretekre és ezekhez módszertani útmutatót is ad.

Megköszöntük vezetőinknek az élménydús programot és továbbmentünk Soltvadkertre. Ignác István igazgató bemutatta az iskolát, ahol technikából a „B” változatot tanítják. Ehhez a lehetőségek adóttak, a gazdaságuk jól tervezett, és szervezett. Szövetkezeti formában gazdálkodnak, a szőlő-, gyümölcs- és zöldségtermesztés értékesítéséből befo-lyt összeg pedig az iskola továbbfejlesztését szolgálja. A tanulók munkája még szünetekben is szervezett, és a gyerekek szívesen végzik a mezőgazdasági munkát. A tornatermük reggeltől este 10-ig és hétvégeken állandóan kihasznált. Jól működnek a különböző ifi- és felnőtt-csapatok, a tömegsportrendezvények. Az is természetes, hogy az őrök egy-egy családnak tartják meg a foglalkozásukat.

Utunk utolsó állomása Kecel volt. A Szegedi Körzeti Stúdió 1982. február 12-i adásában bemutatta a keceli Általános Művelődési Központot, melyet 1981. április 2-án adtak át. Ebben a csodálatos kivitelezésű intézményrendszerben egy igazgatás alatt működik az iskola és a művelődési ház. Az oktatás és a közművelődés egyégy olvad, illetve szervesen kiegészíti egymást. Az épületben óvoda, általános iskola, községi könyvtár, mozi, különböző szakkörök és klubok működnek. A község lakói és a tanulók élnek is a lehetőségekkel.

A tervek szerint — figyelembevéve a község növekvő lélekszámát — még uszodával, sportcsarnokkal, középiskolával és színházteremmel fog bővülni a meglevő intézmény.

Az intézet összetettsége nem jelenti azt, hogy az iskola zártabb lett, ellenkezőleg még nyitottabb. A tanítási órák a kabinet-rendszer mellett még jobban specializálhatók, pl. a kéma órát a fotó-szakkör laborjában, vagy a magyar órát a könyvtárban tartják meg. Az iskola tárgyi feltételei a legpraktikusabbak és összhangban vannak az oktatás megváltozott rendszerével, új formáival, módszereivel.

Az első ilven intézmény Kecelen működik, s felépítése során a község minden családja jelentős társadalmi munkát végzett. Reméljük, több ilven Általános Művelődési Központ épül, mert ahogy Pozsgay Imre művelődési miniszter az átadáson mondta: „A jövő az integrált kulturális intézményeké.”

A jövő iskoláiban járunk Kecelen, ahol minden lehetőség adott, hogy sokoldalúan képzett fiatalokat neveljenek. Dícsérendő az intézet igazgatója Udvarhelyi István pontos és lelkes munkája. Tanárainkkal együtt örömmel vettük, hogy az elterjesztett technika, termék berendezésében tanácsainkat, javaslatainkat kikérte.

Fél 11-re értünk haza fáradtan, de tapasztaltabban és élményekben gazdagabban.

HAVASI ZSUZSANNA
JGYTF
matematika-technika szakos
III. évfolyam

Hiedelem és értékkutatás II. — eredmények —

A Szegedi Egyetem március 23-i számában már beszámoltunk a Makón végzett „Teknyős”-hiedelem és értékkutatás indítékairól, okairól, ismertettünk néhány hipotézist. Az írásból sajnálatos módon kimaradt Bálint Sándor és Polner Zoltán neve, emiatt ezúton is elnézést kérünk, akik már a szociológiai vizsgálat előtt is foglalkoztak a Teknyőkaparó alakjával; Polner Zoltán forgatókönyve alapján, Király Zoltán rendezésében film is készült a témáról, melyet ni-vódijjal jutalmaztak.

A vizsgálat most jutott el abba a stádiumába, hogy konkrét eredményekről is lehet már beszélni. A számítógépes feldolgozásban Tóth Éva és Csirik János segítségével sokat jelentett, nagyon meggyorsította a kutatás menetét. Néhány érdekes, meglepő dologról már be lehet számolni. (Helyhiány miatt a bizonyító értékű százalékos arányok néhány fejtegetés mellől elmaradnak.)

1. A jóslatokhoz való viszony

A válaszok alapján megkockáztathatjuk, hogy a megkérdezettnek kisebb arányú az „elutasítás” (ostoba, primitív) és nagyobb súlyt kap a „felmentés” (idősek) mozzanata. A legfontosabbnak azonban az „önfelmentés”, „elhárítás” mozzanata tűnik. Ez egyfelől megnyilvánul abban, hogy az időseknek megtalálható az idősebbekre, vallásosaknál a vallásosakra történő utalás, illetve ezt fejezi ki a szubjektív tényezőket említő magas aránya is. Feltehető az is, hogy az iskolázottak az iskolázatlanokra, az iskolázatlanok a szubjektív tényezőkre, a vallásosok a szektás tagokra stb. hárítják át a jóslatokban hívést.

A jóslatokban való híves számos ellentmondást tartalmaz. A jóslatokkal szembeni fenntartás igen erőteljes, amikor általában a jóslatokról van szó. Akkor azonban, amikor a Teknyőkaparó-hiedelemről beszélnek az emberek, inkább az elfogadás a meghatározó, vagyis a jóslatok elutasítása közel sem egyértelmű. Ez kifejeződik egyfelől abban, hogy a jóslatokban hívók megítélésekor háttérbe szorul az elutasítás, másfelől abban is, hogy a Teknyőkaparó-hiedelem megítélésekor nagy súlyt kap az elbizonytalanodás, illetve a válasz elől való kitérés.

2. Jövőbe látás — jövőmondók — jósek — kommunikáló körök

Arra a kérdésre, hogy régen voltak-e olyan emberek, akik előre látták a jövőt, a megkérdezettek 43%-a választott igen-nel (45% a nem válaszok aránya). Arra a kérdésre viszont, hogy van-e, aki előre meg tudja mondani a jövőt, csak 26%-ban választottak igennel. A múlt és jelen viszonyában tehát csökkent a jövőbe látók aránya.

A megkérdezettek valamivel több mint egyharmada a jövőmondómondást a Teknyőkaparóval, illetve a jóslással azonosította, a válaszadók egytizede valamilyen formában közvetlenül is kapcsolatba került a jósekkel, 50%-a családból eredeztette a jósokat.

Az elmondottak alapján kitűnt, hogy az emberek közel fele ismer jóslatokat, illetve hallott a jövőmondó emberről — bár nagy részük nem hisz a jóslásban. 50%-a felett van azoknak az aránya is, akik hisznek abban, hogy a jövőre lehet következtetni, de a jóslatok elutasítása ellenére a jövőmondómondást a nagy többség a Teknyőkaparóval, illetve a jóslással azonosítja, és csak a válaszok egy kis töredéke utal a tudósokra és a tudásra általában.

A Teknyős-hiedelemről kommunikáló csoportok köre hasonló a jövőmondó emberről, illetve jóslatokról kommunikáló körökhöz. Vagyis a hiedelemnek generációról generációra történő

átadásáról van szó. Szembetűnő eltérés viszont a jóslatokhoz képest, hogy igen jelentős szerepet kapnak a hiedelem átadásában a területi szerveződésű kommunikáló csoportok. A tv, mint kommunikációs forrás, jelentősen átrendezi a hiedelem kommunikációs szerkezetét. A családi-rokonsági kommunikáló csoport leszűkül a nukleáris családra. Előtérbe kerül a munkatársi kommunikáló kör. Vagyis a tv-film a hiedelemterjesztésben, úgy látszik, más „mezőben” hat. A Teknyőkaparó tartalmi kérdései alapján, de a múlt—jelen—jövő viszonyainak összevetésekor is, megfigyelhettük a hiedelmeket „életre hívó” kommunikáló köröket. Elkülöníthetjük a tradicionális családi-területi szerveződésű, valamint a tv-film kapcsán tapasztalt baráti, munkatársi köröket. A múlt—jelen—jövő viszonylatában jóval nagyobb a tradicionális kommunikáló körök súlya. Egy szorosan vett közösség kulturális örökségének generációról generációra való átadásáról van szó, a tv által bemutatott film ezektől eltérő kommunikációs szerkezetekben adódott át.

3. Értékek múltban és jelenben

Úgy tűnik, hogy a múlt a valóság, hiszékenység, illetve az erkölcs, a családteret, a munka világa volt. (Erre számítani lehetett, a vizsgálat eredményei csak megerősítették a feltevést.) Ezt a világot váltotta fel az értelemhez kötődő jó világ. A mai világnak lényeges elkülönítő jegye a „jó világ” — ez egyértelmű más válaszokból is. A megkérdezetteknek 47%-a érzi úgy, hogy sokkal jobb, 32%-a pedig, hogy jobb a mai világ a régihez viszonyítva. A válaszolók közül 18% hajlik arra, hogy jobb is, rosszabb is, és csak egy fő az, aki azt mondta, hogy rosszabb!

A jó világban a tudás veszi át az emberi viszonyokban a legitimáló, integráló funkciót, olyan körülmények között, amikor a hagyományos értékek szerepe csökken, pontosabban a múltba kerül, illetve olyan körülmények közé, amikor a tudás minden funkciót nem képes egyenlő mértékben betölteni.

A megkérdezettek a jelenben a múlthoz képest más értékren-

det tételeznek. A kialakult értékrend központi szervező ereje a tudás. A mindennapi életben azonban a tudás által legitimált értékrend könnyen felborul.

4. Érték, értékek — legitimáció — Teknyős alakja

A Teknyős személyi tulajdonságok alapján a többiekénél okosabb, olvasottabb, tapasztaltabb és emberi kapcsolataiból nyílt emberként jellemezhető. Alakjában tehát olyan legitimáló elvek jutnak kifejezésre, mint a képesség, képzettség. A személyi tulajdonságok alapján azonban kibontakozik egy másik Teknyős alak is. A különleges képességekkel megáldott jósi, jövőmondási, táltosi, garabonciás tulajdonságokkal megáldott, az emberekre különleges hatást gyakorló alak. Végül megrajzolható egy negatív figura is — buta, műveletlen, bűnöző hajlamú Teknyős. A réteg-hovatartozás szerinti válaszokból más legitimáló elvek, értékek rajzolódnak ki: az egyszerűség, szegénység, vallásosság. A Teknyős alakjában a legkülönbözőbb társadalmi, természeti, vallási képzetek férnek meg egymással — valószínűleg szerepének, funkciójának sokszínűsége miatt.

5. A „kettős” értékrend és hor-dozói

A családi tradicionalitás szerepe a fiatalok vonatkozásában kevésbé jelentős. A már korábban is tárgyalt, múltba utalt értékek (hit, barátság), megfelelő kiegyenlített tapasztalható. A társadalmi egyenlőség esetében inkább az egyenlőtlenségek elfogadása a meghatározó, amely azonban együtt jár a demokrácia fontosságának hangsúlyozásával. A megkérdezettek kiemelkedő szerepet tulajdonítanak a konformitásnak. Kettős érték- és normarendszer rajzolódott ki a válaszokból. Egyfelől a család tradicionális értékeinek, valamint a lokálisnak kiemelkedő szerepet tulajdonító normarendszer, másrészt ezeket háttérbe szorító, elimináló rendszer. Feltehetően e két pólus függvényében alakul ki a hithez és barátsághoz való viszony is.

(Lapunk következő számában beszámolunk a kutatás további eredményeiről, részleteiről is.)

MÓROCZ KÁROLY

A pódiumon: Simon Aladár

Az elmúlt hónapokban kollégiumok társalgójában, klubokban többször adta elő Ködszurkálás című önálló műsorát Simon Aladár.

A műsorral Latinovits Zoltánra emlékezik. Saját vallomása szerint: nagy hatással volt rá Latinovits 1976-ban megjelent Ady-verseslemeze. Akkor csakis azt érezte igaz versmondásnak. Számára ma is Ady Endre és József Attila legjobb tolmácsolása egyenlő Latinovits Zoltán interpretálásával. A Ködszurkálásban tudatosan törekszik a nagy példakép mentalitásának érzékeltetésére, megpróbál valamennyit átvenni szenvedélyességéből, hirtelen érzelmkitöréseiből. De gondosan vigyáz arra, hogy mindez ne utánzasként hasson.

Simon Aladár elsőéves a bölcsészkaron, magyar-történelem szakon. (Tavaly még Debrecenben volt egyetemista, ott biológiát és földrajzot hallgatott.)

Első önálló pódiumműsorával, még középiskolás korában, a Győri Ifjúsági Házban mutatkozott be. Mostani műsora végleges elkészítésében Oláh Attila, a Medicus Színpad vezetője volt segítségére.

Simon Aladár új műsorokra készül. Szeretne egy vidámabb összeállítással a közönség elé lépni.

(bőle)

Figyelem!

Felhívjuk lapunk külső munkatársainak figyelmét, hogy a május hónapban közzölt írásokért, fényképekért és rajzokért, valamint a szépirodalmi alkotásokért június 15—20. között délelőtt 9—12-ig fizetjük ki a honoráriumokat. Utolsó lapszámunk június 8-án jelenik meg, az abban publikált cikkekért járó honoráriumot a külső munkatársak állandó lakhelyére küldjük. Kérjük tehát a kéziratokhoz mellékelni az állandó lakcímet! Köszönjük!

A JATE-klub

vezetősége közli, hogy május hónapban már csak a péntek esti disco-k idejére tart nyitva. Június 1-től kezdődően minden héten kedden, pénteken, szombaton, vasárnap este disco-program várja a látogatókat. A klubtagok részére 15 Ft-os, a klubtagsággal nem rendelkezők részére 25 Ft-os jegy váltása kötelező. Az építőtáborok által szervezett programok idején a klub csak a táborlakók számára nyitott.